

มะเร็งกล่องเสียง (Laryngeal Cancer)

รักษาหายได้ ถ้ามาพบแพทย์แต่เนิ่นๆ (ตอนที่ 1)

รศ.นพ.ปารยะ อาศนะเสน
ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มะเร็งกล่องเสียง คืออะไร

มะเร็งกล่องเสียง หมายถึง เนื้องอกร้ายที่เกิดขึ้นบริเวณเนื้อเยื่อเยื่อเมือกของกล่องเสียง เป็นมะเร็งที่พบได้บ่อยชนิดหนึ่งของคนทั่วโลก (พบได้ประมาณร้อยละ 2 ของมะเร็งทั้งหมด) ถึงแม้ยังไม่ติดหนึ่งในสิบของมะเร็งที่พบบ่อยก็ตาม แต่ถ้านับเฉพาะมะเร็งของ หู คอ จมูก มะเร็งกล่องเสียงจะอยู่ในอันดับที่ 3 รองลงมาจากมะเร็งหลังโพรงจมูก และโรคมะเร็งโพรงจมูก ชนิดของมะเร็งกล่องเสียงที่พบได้บ่อยที่สุดคือ squamous cell carcinoma

กายวิภาคของกล่องเสียง

กล่องเสียงเป็นอวัยวะที่อยู่ด้านหน้าของลำคอ ขนาดกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร กล่องเสียงประกอบด้วยกล้ามเนื้อสองแถบที่ทำหน้าที่เป็นสายเสียง และมีกระดูกอ่อนอยู่ทางด้านหน้า โดยอาจแบ่งออกเป็นสามส่วน คือส่วนบน ส่วนกลาง และส่วนล่าง มีหน้าที่ในการออกเสียง ช่วยการหายใจ และช่วยการกลืนอาหาร การเปิด-ปิด ของกล่องเสียง จะสัมพันธ์ กับการหายใจ การพูด และการกลืนอาหาร

- **การหายใจ** เมื่อกลืนหายใจ สายเสียงจะปิดแน่น แต่เมื่อมีการหายใจ สายเสียงจะผ่อนคลายและเปิดออก

- **การพูด** เวลาพูด จะมีการเคลื่อนไหว ของสายเสียงเข้าหากัน ลมจากปอดจะผ่านสายเสียง และทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของสายเสียง แรงสั่นสะเทือนนี้เองที่ทำให้เกิดเสียงขึ้น

- **การกลืน** กล่องเสียงจะบ่งกั้นไม่ให้อาหารและน้ำ สำลักลงไปหลอดลม และปอด

กล่องเสียง แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. **กล่องเสียง ส่วนที่อยู่เหนือสายเสียง (supraglottis)** ส่วนนี้มีทางเดินน้ำเหลืองมากมาย เมื่อเกิดมะเร็งของกล่องเสียงส่วนนี้ จึงกระจายเข้าต่อมน้ำเหลืองได้สูง

2. **กล่องเสียง ส่วนสายเสียง (glottis)** ส่วนนี้ไม่ค่อยมีทางเดินน้ำเหลือง เมื่อเกิดมะเร็งของกล่องเสียงส่วนนี้ จึงมักไม่ค่อยกระจายเข้าต่อมน้ำเหลือง

3. **กล่องเสียง ส่วนที่อยู่ใต้สายเสียง (subglottis)** ซึ่งเป็นส่วนที่ติดต่อกับท่อลม และมีทางเดินน้ำเหลืองติดต่อกับส่วนช่องอก ดังนั้น เมื่อเกิดมะเร็งของกล่องเสียงส่วนนี้ จึงกระจายเข้าท่อลม และต่อมน้ำเหลืองในช่องอกได้สูง

อุบัติการณ์ของมะเร็งกล่องเสียง

มะเร็งกล่องเสียง พบในผู้ชายมากกว่าผู้หญิงประมาณ 10 เท่า และพบบ่อยในผู้สูงอายุที่มีประวัติสูบบุหรี่หรือจัดมานาน โดยเฉลี่ยอายุของผู้ป่วยโรคนี้นี้ประมาณ 50-70 ปี ในสหรัฐอเมริกาพบมะเร็งกล่องเสียงได้ ประมาณ 5 รายต่อประชากร 100,000 คน (รวมทั้งผู้หญิงและผู้ชาย) ต่อปี ส่วนในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2544-2546 พบโรคนี้นี้ในผู้หญิง 0.3 รายต่อประชากรหญิง 100,000 คน และในผู้ชาย 2.5 รายต่อประชากรชาย 100,000 คน มะเร็งกล่องเสียง สามารถเกิดได้กับกล่องเสียงในทุกตำแหน่ง โดยในคนไทยพบมะเร็งที่กล่องเสียง ส่วนที่อยู่เหนือสายเสียงมากที่สุด รองลงไป คือ กล่องเสียงส่วนสายเสียง และ กล่องเสียงส่วนที่อยู่ใต้สายเสียง ตามลำดับ จากสถิติทะเบียนมะเร็งประเทศไทยมีการรายงานผู้ป่วยมะเร็งกล่องเสียง ลดลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2549

สาเหตุของมะเร็งกล่องเสียง

ปัจจุบันยังไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนของมะเร็งกล่องเสียง แต่ปัจจัยที่ทำให้เกิดมะเร็งกล่องเสียงได้แก่

- 1. การสูบบุหรี่** การเผาไหม้ของบุหรี่สามารถทำให้เกิดสารก่อมะเร็ง นอกจากนั้น ควันของบุหรี่จะทำให้ชนกวดของเยื่อกล่องเสียง หยุดการเคลื่อนไหว หรือเคลื่อนไหวช้าลง มีสารคัดหลั่ง หรือสารระคายเคืองค้างอยู่ ทำให้เยื่อของกล่องเสียงหนาตัวขึ้นและเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพเซลล์ (squamous metaplasia) กลายเป็นเซลล์มะเร็งได้ พบว่าปัจจัยนี้เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญที่สุด
- 2. ดื่มสุรา** แอลกอฮอล์สามารถไปกระตุ้นเยื่อของกล่องเสียง เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพเซลล์ กลายเป็นเซลล์มะเร็งได้
- 3. การอักเสบเรื้อรังของเยื่อกล่องเสียง** เช่น จากคอ หรือ หลอดลมที่อักเสบเรื้อรัง
- 4. มลพิษทางอากาศ** การสูดดมอากาศที่เป็นพิษ เช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และฝุ่น ควัน สารเคมี จากโรงงานอุตสาหกรรม
- 5. การติดเชื้อไวรัส** เชื้อไวรัสสามารถทำให้เซลล์เกิดการเปลี่ยนแปลงและแบ่งเซลล์ผิดปกติได้ ไวรัวยังสามารถถ่ายทอดยีนทางพันธุกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นเซลล์มะเร็งในคนรุ่นต่อไปได้ ซึ่งการติดเชื้อ human papilloma virus (HPV)-16 และ 18 มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเกิดมะเร็งกล่องเสียง
- 6. การฉายรังสี** การรักษาโดยการฉายรังสีก่อนเนื้องอกบริเวณคอ สามารถก่อให้เกิดมะเร็งได้
- 7. ฮอรัโมนเพศ** ผลการทดลองที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า ผู้ป่วยมะเร็งกล่องเสียงจะมีเซลล์ตัวรับสัญญาณเอสโตรเจนรีเซปเตอร์ (Estrogen receptor, ER) เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

อาการของมะเร็งกล่องเสียง

- เสียงแหบเรื้อรัง ซึ่งหากมะเร็งเกิดที่กล่องเสียง ส่วนสายเสียง จะแสดงอาการนี้ตั้งแต่วัยเริ่มแรก แต่หากเป็นที่กล่องเสียงส่วนอื่น อาการเสียงแหบที่เกิดขึ้น มักจะแสดงว่ามะเร็งอยู่ในระยะที่

ลูกกลมแล้ว

- กลืนอาหารลำบาก กลืนติด กลืนแล้วเจ็บ หรือสำลัก
- มีเสมหะปนเลือด
- หายใจไม่ออก หายใจติดขัด หายใจลำบาก
- เบื่ออาหาร น้ำหนักลด
- มีก้อนโตที่คอ (ก้อนมะเร็งที่ลูกกลมออกมา หรือต่อมน้ำเหลือง ที่มีมะเร็งแพร่กระจายมา) อาจมี

เพียงก้อนเดียว หรือ หลายๆก้อนได้พร้อมกัน

- เจ็บคอเรื้อรัง มีความรู้สึกเหมือนกำก้างติดคอ
- ปวดหู หรือไอเรื้อรัง

การดำเนินโรคของมะเร็งกล่องเสียง

ผู้ป่วยมะเร็งกล่องเสียงที่ไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง มักจะเสียชีวิตภายใน 1 ปี ซึ่งสาเหตุของการเสียชีวิตมักเกิดจากการลุกลามแพร่กระจายของมะเร็ง จนอุดกกล่องเสียงทำให้หายใจไม่สะดวก หรือลุกลามไปยังอวัยวะข้างเคียง ได้แก่ หลอดเลือดแดงใหญ่ของลำคอทำให้เกิดเลือดออกมากผิดปกติ หรือกดหลอดอาหาร ทำให้ไม่สามารถกลืนอาหารได้ เป็นต้น แต่หากได้รับการรักษาตั้งแต่ระยะแรก ก็สามารถช่วยให้หายขาด และพูดได้เป็นปกติ หรือแม้ในรายที่เป็นระยะลุกลาม และได้รับการผ่าตัดกล่องเสียง ก็มักจะมีชีวิตยืนยาว และสามารถฝึกพูดจนสามารถสื่อสารกับคนอื่นได้

รูปแบบการแพร่กระจายและลูกกลมของมะเร็งกล่องเสียง

1. **การแพร่กระจายโดยตรง** โรคมะเร็งกล่องเสียงระยะสุดท้าย มักจะแพร่กระจายโดยแทรกซึมลงไปในพื้นที่เยื่อบุกล่องเสียงไปยังอวัยวะข้างเคียง เช่น ต่อมน้ำทรวงอก ซึ่งเป็นอวัยวะที่อยู่ติดกับกล่องเสียงทางด้านหน้า และหลอดอาหาร ซึ่งเป็นอวัยวะที่อยู่ติดกับกล่องเสียงทางด้านหลัง
2. **การลุกลามไปยังน้ำเหลือง** ตำแหน่งที่มีการลุกลามบ่อยจะอยู่ที่บริเวณหลอดเลือดแดง ส่วนบนของคอ ต่อมาจะแพร่กระจายขึ้นไปตามหลอดเลือดดำในลำคอและบริเวณเนื้อเยื่อน้ำเหลืองของคอ
3. **การแพร่กระจายทางหลอดเลือด** มะเร็งสามารถแพร่กระจายไปตามการไหลเวียนของเลือดทั่วร่างกาย เช่น ไป ปอด ตับ ไต กระดูก สมอง เป็นต้น

ความรุนแรงของมะเร็งกล่องเสียง

มะเร็งกล่องเสียง จัดเป็นโรคที่มีความรุนแรงปานกลาง แต่รักษาหายได้ โดยโอกาสในการรักษาหาย นั้นขึ้นกับระยะโรค, ส่วนของกล่องเสียงที่เกิดโรค (เมื่อเกิดโรคที่กล่องเสียง ส่วนสายเสียง จะมีความรุนแรงของโรคน้อยกว่า ความรุนแรงของโรคจะสูงขึ้น เมื่อเกิดโรคที่กล่องเสียง ส่วนที่อยู่เหนือสายเสียง และ ความรุนแรงของโรคจะสูงมาก เมื่อเกิดโรคที่กล่องเสียง ส่วนที่อยู่ใต้สายเสียง), อายุ และสุขภาพร่างกายของผู้ป่วย